

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פב.

צ א ב מ"י פ"י מהל' שפירות ה' א ועי' ד'
השגות ובמ"מ ובז"מ
סגן עשין פט טו"ע ח"מ
ס"ר עב סג"ג צ וע"ש
בג"מ:

תורה אור השלם
1 השב תשיב לו את
העבט בבא השמש
ושב בשלמתו וברבך
לך תהיה צדקה לפני ה'
דברים כ"ג ר

ה) שבעות מג; ב) ד' ע"ג ט. סמך
ל; קדושין ז; א) נ' ע' מוס'
ע"ג; ד' לעיל כ"ט. ז' י"ק ט;
שבעות מד. מר"ס לג;
ה) ז' טה; ו) ו' בסודות
מט; י) א' ו' בינה ל'.

מוסף רש"י

קתא. בית די' (שבעות
מג). אבד קתא דמגלא
אבד אלפא זוי. דפי'
וקפיל. אפל כל זמן
קיימין על כרחו גובה חוב,
אם מלוה טמא הוא, סמך
מלוה שלשים יום, ואם פירש
לו זמן ששיעור זמנו יפרע,
ולא מצי לממר סברת
וקפילת, דלי' לשם משכון
קפילה, לשם פרעון לא
קפילה, וזין דקפילה לשם
משכון כל מנה דלא מהדר
ליה משכונה לא גבי ולא מצי
פטר נפשה דזמני דמני'
שם. מנין לבעל חוב
שקונה משכון. כל ימי
הלוואה המשכון קנין לו ואם
נאנס חיוב צאונסין, שאיני
עליו לא שומר חנם ולא
שומר שטר שפטרין
צאונסין, אלא טלו דבשומרי
ובמיתו עומד (פסחים
ז'.) ורך תהיה צדקה.
בשעת הטבעת חייב, אי
אמרת קונה משכון אכא
צדקה כהה שביה שטר
בשלתו, ששאל לו זה דבר
הקנין לו, ואם אינו קונה,
צדקה בשהשכיר לו מנין. על
שלו שטר (שם.) שלא
בשעת הלוואתו. כגון ע"י
ב"ד, דכתיב משפתי קדש,
דכתיב לעיל מניה בתוך
תעמוד והאי' וגו', ואמר
מר זה שלי' ב"ד (שבעות
זד.) שומר אבדיה. הכיניס
אבידת חבירו ליטו, דכתיב
ואספתו אל מוך ביתך (בר'
נז). בשומר חנם. ואינו
חייב אלא בשפטי' (לער'
טז.) בשומר שכר. וחיוב
גניבה ואבדיה, דשומר שכר
מלוה הוא, דהשקט כמלוה
פטור מן המלוה (שם) א';
שכר מלוה (שבעות זד.).
לימא דרב יוסף תנאי
האי. דמלתא דרבה ודאי
לימא דרב יוסף תנאי
ליה דרבה, אלא דרב יוסף
מי למא' תנאי הוא, מי מני'
לאוקמי לר' אליעזר כותיה
(שם.)

על המשכון. בשעת הלוואה משמע: ומתני'. שהלווה פירות: אי הכי קמה ליה מתני' דלא כרבי עקיבא. דקתני אכל אס הלווה מעות שומר חנם ואנן קיימא לן צממכת סנהדרין (דף פ"ב.) בזולתו סמתי סתם משנה רבי מאיר סתם ספרא ר' יהודה סתם ספרי ר' שמעון וכולוהו אליבא דר' עקיבא: לימא. ר' אליעזר ור' עקיבא:

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

הלווהו על המשכון קתני אלא לא קשיא כאן שהלווהו מעות כאן שהלווהו פירות והוא מוקתני סיפא ר' יהודה אומר הלווהו מעות שומר חנם הלווהו פירות שומר שכר מכלל דלתנא קמא לא שני ליה כולה רבי יהודה היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלווהו על המשכון שומר שכר במה דברים אמורים שהלווהו פירות אבל הלווהו מעות שומר חנם שרבי יהודה אומר הלווהו מעות שומר חנם הלווהו פירות שומר שכר אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מחוורתא מתניתין דלא כר' אליעזר לימא ברלא שוי משכון שיעור זוי וברדשמואל קא מיפלגי דאמר שמואל האי מאן דאזופיה אלפא זוי לחבריה ואנח ליה קתא דמגלא עילויהו אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוי אי ברלא שוי משכון שיעור זוי דכולי עלמא איית ליה דשמואל והכא בדשוי שיעור זוי וקא מיפלגי בדר' יצחק דאמר ר' יצחק ב'מנן לבעל חוב שקונה משכון שנאמר ורך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנא ליה מכאן לבעל חוב שקונה משכון ותסברא דאימור דאמר ר' יצחק במשכנו שלא בשעת הלוואתו אבל משכנו שלא בשעת הלוואתו מי אמר אלא אית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלוואתו ובשומר אבידה קא מיפלגי דאיתמר שומר אבידה רבה אמר בשומר חנם רב יוסף אמר בשומר שכר לימא דרב יוסף תנאי היא לא בשומר אבידה דכולי עלמא אית להו דרב יוסף והכא במלוה

נימא ברלא שוי שיעור זוי וברדשמואל קמיפ'אני. פי' צקונת' אכל דשוי הוי לכ"ע ש"ש ושיליה שבעות הדיינים (שבעות דף מג; ושם מד. ד"ה מא) יש ספרים דגרסי ה"ד אי דשוי שיעור זוי מ"ט דרבי אליעזר אלא דללא שוי וצדשמואל קמיפלגי משמע כפי"ה דשוי מזודו כ"ע וקשה דל"כ אמאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה דשוי שיעור זוי ומיתי ככ"ע וכ"ה הא דקאמר דמתניתין דלא כרבי אליעזר היינו לפי המסקנא דפליגי דשוי שיעור זוי וכדרב יוסף דהא לרבה דהלכתא כוותיה פליגי לפי המסקנא דשמואל כפי"ה צפ"צ לעיל (דף טו.) ושם ד"ה הוי ומיהו יש לומר דלא מצי לאוקמי מתני' דשוי וככ"ע דל"כ סברא שיתלוך רבי יהודה על רבי אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני' דללא שוי איירי אכל קשה כיון דשוי שיעור זוי לכולי עלמא אבדו מעותיו אס כן דללא שוי מה שנגד המשכון נמי אבדו לכ"ע ואס כן אמאי ישבע דלרי אליעזר שאבד המשכון בלא פשיעה מה מרווח מאותה שבעת והלאה מעות שנגד המשכון אבד אפי' לא פשע והימירס על המשכון יטול אפי' פשע במשכון כיון דלית ליה לדשמואל וכ"ה כמו שפירש צקונטרס דהיכא דלא ס' נקט שיעור זוי אפילו כנגד המשכון לא יפסד לר' אליעזר משום דלא נקטיה אלא לזכרון דברים בעלמא זה איך נראה דאי דשוי אבדו מעותיו אס על גב דלית ליה לדשמואל אס כן ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב יוסף דמשום מלוה הוי ש"ש ומהאי טעמא נמי יפסדו מה שנגד המשכון דללא שוי דהא כ"ש שעשה מלוה שהלווה על המשכון מועט ועוד דלפי גירסת הספרים היה משמע כרב יוסף וקי"ל לרבה דכפריש"ב צ"ב אלו מצילות (סג) ומיהו יש לומר דדשוי הוי לכ"ע שומר שכר ולא מטעמיה דרב יוסף אלא מטעמיה דשמואל דחשיב כאלו פירש אבד המשכון אבדו משותף וכי לא שוי שיעור זוי בשעת הלוואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים בעלמא ואפילו כנגד המשכון לא פירש דרבי אליעזר מ"מ דוחק הוא ונראה לפרש לימא דללא שוי וצדשמואל קמיפלגי פי"ה אף דללא שוי וצדשמואל קמיפלגי ולא דבר' יצחק ורב יוסף דבטעמיהו לא מצי פליגי אלא דשוי זוי ור' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אף מה שנגד המשכון דמשאית טעם יפסיד כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו הימירס על המשכון והא דקתני מתניתין שומר שכר לאו דוקא דהא האי לינשא לא שייך אמעות ימירס על המשכון אלא כלומר דין ש"ש דמפסיד הכל בגיגיה ואבידה ולא צאונסין א"נ מתניתין איירי דשוי דסתם משכון שוה כנגד כל החוב ולכך קרי ליה ש"ש:

דדרי יצחק דמסיק ולא דרב יוסף דקד"ל כרבה ופליגי דשמואל צין דשוי זוי וצין דללא שוי דר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אף מה שנגד המשכון דמשאית טעם יפסיד כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו הימירס על המשכון והא דקתני מתניתין שומר שכר לאו דוקא דהא האי לינשא לא שייך אמעות ימירס על המשכון אלא כלומר דין ש"ש דמפסיד הכל בגיגיה ואבידה ולא צאונסין א"נ מתניתין איירי דשוי דסתם משכון שוה כנגד כל החוב ולכך קרי ליה ש"ש:

ר' רבוי עימא אית דר' דשמואל. צפרק שבעות הדיינים (שבעות דף מג; ושם ד"ה ממני) פריך לשמואל מדתנן סלע הלוימך עליו וסל קל היה שוה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שוה חיוב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בצפריס וכן פי' צקונטרס מתניתין דפריש כי קאמר שמואל דללא פריש להאי גירסא אי"ש דלא מצי לממר הכא כולהו אית להו דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל למה ישבע וטול נהי דלית ליה דרבי יצחק מטעמא דשמואל דללא אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש דשוי ודאי איירי דפריש שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אכל לפי גרסת ר"ח דגרסי הסם מתני' דללא פריש ושמואל דפריש שיאבד כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברא שיאבד כל מעותיו דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דפריש לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירס על המשכון גס מה שנגד המשכון לא הפסיד כדאמר בחזוהו נשך (לעיל דף פ"ו.) דמי קאמר ליה קני לגזיינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמין מצירו על דבריו כגון אס חוביר ולא אעבד אלפא זוי אכל הכא המלוה מחל כל חובו אס יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא אית להו דשמואל היכא דפריש והכא צשוי שיעור זוי ולא פריש וצדרי יצחק קמפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל דרב נחמן ונרהרעי ס"ל כוותיה הסם ויש לומר דסבר גמרא דאי דפריש מפסיד כל החוב דללא פריש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שנגד המשכון דפריש דמי ולהכי לא מצי לממר כולי עלמא אית להו דשמואל דל"כ לר' אליעזר למה ישבע למה שמואל דמה שנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל דפריש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך הגמרא לדחות דכולי עלמא לית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא אית להו ועוד דלפי האמת דקד"ל כרבה פליגי דשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין דשמואל ואע"ג דרב פליגי עליה דהא צפרק הזהב (לעיל דף מג; ושם) מדמי פלוגתא דרב דערכון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שוה אלא פלג וצבועות (דף מד;) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דליקורא איתמר והלכה כרב באקוריי"ה דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל צדיני ועוד דר' יוחנן פליגי ארצב דעברון וסבר כשמואל וקיימא לן ר' רב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן צדיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

לימא דרב יוסף תנאי היא. פירש צקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי צפרק שני (דף טו.) ושם ד"ה הוי) דרבה ודאי לאו תנאי ומוקי פלוגתיהו דשמואל וכולי עלמא אית להו דרבה אכל לרב יוסף כי נמי פליגי דשמואל ר' אליעזר דלאו כותיה: במלוה